

Læsø Havcenter

Udviklingsprocessen 05.05.2026

2023

Vision

Projektet Læsø Havcenter startede primo 2023 med en vision om at gøre Læsø til et samlingssted for forskning og udvikling omkring ålegræs, både ved storskala udplantning og gennem innovativ anvendelse, for herigennem styrke Læsø som bæredygtigt helårssamfund.

Vi nedsatte et arbejdsudvalg af frivillige under Læsø Turist- og Erhvervsforening og gik i gang med at tale med relevante fageksperter, som biologer fra forskellige universiteter, ledere fra andre havcentre, arkitekter m.fl., om potentialet. I løbet af første halvår 2023 blev det klart for os, at ålegræs i sig selv var for snævert til at kunne bære et kommende center, og at udgangspunktet i stedet skulle være generelt om livet i havet omkring Læsø. Dermed kunne vi både favne ålegræs, makroalger/tang og fiskeri (jomfruhummere). På den måde kunne centret afspejle de aktiviteter, der allerede var på Læsø med potentiale for fremtiden.

Opstart af samarbejder

Det blev desuden klart for os, at det kommende Læsø Havcenter skulle have en forretningsmodel i stil med de andre havcentre som fx Vadehavscentret, Nordsøen Oceanarium og Kattegatcentret – organisationer som vi også indledte en dialog og samarbejde med.

Gennem samtaler og møder med en bred kreds af relevante videnspersoner, har vi efterhånden etableret et omfattende netværk af referencer, som vi løbende holder opdateret og har dialog med. Vi har fået stor opbakning og positive tilkendegivelser undervejs.

Forankring på Læsø

Sideløbende med vores arbejde var Læsø Kommune i gang med at udarbejde deres Klimaplan DK2020. Udplantning af ålegræs indgik allerede og omfattede også etablering et videntcenter. Det var derfor naturligt at udvide arbejdsudvalget med en kommunal repræsentant.

Arbejdsudvalget er løbende blevet suppleret med relevante kompetente ressourcepersoner i forbindelse med arbejdet med at forankre initiativet bredt på Læsø, herunder repræsentanter for flere virksomheder og organisationer på Læsø, som på forskellig vis lever af havets produkter. Desuden sidder flere medlemmer af arbejdsgruppen samtidig i bestyrelsen for Læsø Verdensarv ApS, så der også sikres koordination hertil.

Arbejdsudvalget har været i løbende dialog med Læsøs borgmester og andre medlemmer af kommunalbestyrelsen. Vi har fuld opbakning fra Læsø Kommune, der også har assisteret med at synliggøre projektet på den landspolitiske scene på Christiansborg.

Sammen med Læsø Kommune har vi undersøgt og identificeret en mulig placering af Læsø Havcenter på en grund tæt på Østerby Havn. Hermed vil der være let adgang til havnefaciliteter, fx i forbindelse med oplevelsesture og forskningsaktiviteter ude på og i vandet, og til fiskerimiljøet inkl. Læsø Fiskeindustri, som er en af projektets vigtige samarbejdspartnere.

2024

Strategi på plads

I begyndelsen af året havde vi fået etableret en klar strategi, og projektet var så fast forankret, både lokalt og nationalt, at vi kunne rette vores fokus mod næste fase. Med frivillighed kan man nå langt, men med ambitionerne for projektet indså vi, at der var behov for ressourcemæssig assistance for at løfte opgaven.

Behov for professionel assistance

Der var behov for tilførsel af ressourcer til at støtte og fastholde momentum i det frivillige arbejde samt professionel assistance til at udarbejde en velfunderet foranalyse. Vi udarbejdede derfor en projektbeskrivelse med det formål at afklare levedygtigheden af vores strategi og udarbejdelse af en realiseringsplan. Fonde blev kontaktet og vi ansøgte om fondsmidler.

Funding

I løbet af 2024 søgte vi midler til projektets næste fase og fik tilsagn om Leader midler (LAG), land-distriktsmidler, samt støtte fra Sparekassen Danmark og flere lokale fonde og virksomheder. Ved udgangen af 2024 nåede vi tilstrækkelig langt med finansieringen, så næste fase startede i januar 2025, hvor vi valgte rådgivningsfirmaet BARK til at udarbejde en foranalyse.

2025 og 2026

Læsø Havcenter som platform for aktiviteter

I løbet af 2025 og ind i 2026 har Læsø Havcenter etableret en omfattende portefølje af projekt-aktiviteter, således at vi allerede i fuld gang med at gøre en forskel med baggrund i visionen og de valgte aktivitetsområder. Da Tænketaiken Hav sammen med SDU og Nordea Fonden lancerede et initiativ om udplantning af ålegræs – ”Det store ålegræsinitiativ” - var vores projekt en oplagt samarbejdspartner på Læsø og projektet var for os en ideel mulighed for at engagere os i og praktisere dette aktivitetsområde i vores strategi.

Vi blev dermed et af de godt 30 udplantningssteder i Danmark. Vi fik mobiliseret den nu store projektgruppe af frivillige inkl. 2 lokale dykkere og mandskab fra Oceans of Hope, og sammen med ca. 50 interesserede gæster fik vi den 8. juni 2024 lavet en testudplantning på Læsøs nordkyst.-Det fulgte vi op med en ny testudplantning i 2025.

Siden dette første aktive bidrag til at forbedre havmiljøet har vi opbygget en portefølje med 7 forskellige projekt-aktiviteter, således at vi allerede er godt i gang som platform for initiativer, der understøtter vores vision, og som er i tråd med vores 4 strategiske aktivitetsområder. Udover udplantning af ålegræs omfatter projekterne retablering af stenrev ud for Læsø, etablering af Læsø Fiskeripartnerskab sammen med Læsø Fiskeriforening og Læsø Fiskeindustri, nyt rensningsanlæg på Læsø med 0-udledning i havet, havhaver mv.

Som led i BARKs analysearbejde holdt vi i foråret et borgermøde på Læsø om både Læsø Havcenter og verdensarv projektet. Alle på Læsø var inviterede og blev inviteret til at komme med ideer til, hvordan vi på Læsø kan udnytte de muligheder, der åbner sig med et Læsø Havcenter og ved at Læsø kommer på UNESCO verdensarv listen.

I efteråret 2025 var repræsentanter for Havcenter arbejdsudvalget på studietur for at hente inspiration og gode råd fra andre i "branchen", nemlig Kattegatcentret, Vadehavscentret, Klimatorium og Nordsøen Forskerpark. Det var en meget udbytterig tur, som gav meget nyttig læring vi kunne tage med sammen med vores konsulenter fra BARK.

I april 2026 fik vi en meget grundig og fyldestgørende rapport fra BARK, som kan findes her på siden. Rapporten indeholder første og anden del af BARKs analyse i form af markedsanalyse samt et bud på en forretningsmodel. Med denne rapport i hånden er der ingen tvivl om, at der er grundlag for at arbejde videre med Læsø Havcenter, så nu går BARK i gang med tredje del af analysen, som bl.a. skal konkretisere koncept og fysiske rammer for Læsø Havcenter samt et overslag over anlægsbudget.

Visionen lever

Vi er altid til rådighed for dialog og yderligere udfoldning af, hvordan vi ser vores projekt som et fyrtårn for et praksisnært "hotspot" og forbindelsesled mellem marin genopretning, forskning og bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer i et helhedsorienteret samspil.